

SPECTRUM HOUSE
DÜŞÜNCE VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

TÜRKİYE GENELİ KAYYUM ALGISI

KAMUOYU ARAŞTIRMA RAPORU

ŞUBAT 2025

YÖNETİCİ ÖZETİ

31 Mart 2024 yerel seçimlerinin üzerinden henüz bir yıl geçmeden, Türkiye'de yerel yönetimlere yönelik merkezi müdahaleler siyasi gündemin önemli konularından biri olmaya devam etmektedir. Seçimler sonucunda ortaya çıkan halk iradesi, merkezi yönetimin tasarruflarıyla şekillendirilmekte, seçme, seçilme ve yönetme hakkı gibi demokratik ilkeler tekrar tartışmaya açılmaktadır. Özellikle DEM Parti başta olmak üzere ana muhalefet partisi CHP belediyelerine yönelik hayata geçirilen kayyum atamaları, Türkiye'nin demokratik nizamı üzerinde olumsuz ve kalıcı etkiler bırakan bir uygulama olarak varlığını sürdürmeye devam etmektedir.

Kayyum uygulamalarının meşruiyeti, seçmenlerin siyasal tercihlerine etkisi ve toplumda yarattığı algı, gelinen noktada demokratik sistemin sürdürülebilirliği açısından kritik bir tartışma alanı oluşturmaktadır. Bu bağlamda kayyum uygulamalarının yerel yönetimler, seçme-seçilme-yönetme hakları ve demokratik dönüşüm süreçleri üzerindeki etkilerini anlamlandırmak ve Türkiye siyasetinde yarattığı meşruiyet krizine ışık tutmak oldukça önemlidir. Her ne kadar tarihsel bir arka planı olsa ve Kürt illerinin yönetim stratejisinin bir konusu olsa da, daha önce ağırlıklı olarak Kürt illerinde ve HDP, DBP, DEM Parti yönetimindeki belediyelerde hayata geçirilen kayyum uygulamaları, 2024 yerel seçimlerinden sonra ana muhalefet partisi CHP'nin belediyelerine de uzanan bir uygulama haline geldi. Bu bağlamda gittikçe bir yönetim stratejisi haline gelen kayyum uygulamaları, Türkiye'deki demokratik düzen açısından yapısal bir sorun hâline gelmektedir.

Seçme, seçilme ve yönetme hakkını doğrudan ihlal eden bu merkezi müdahaleler, yalnızca mevcut demokratik hakların aşınmasına yol açmakla kalmamakta, aynı zamanda gelecekteki yönetim krizlerinin ve toplumsal kutuplaşmanın da zeminini oluşturmaktadır. Kayyum atamalarının siyasal sistemde yol açtığı meşruiyet tartışmaları ve yerel yönetimlerin idari özerkliğine yönelik etkileri, Türkiye demokrasisi için hem mevcut hem de potansiyel bir kriz alanı yaratmaktadır.

DEM Parti'nin Mardin, Batman ve Halfeti belediyelerinden sonra, CHP yönetimindeki İstanbul Esenyurt Belediyesi'ne de kayyum atanması ve belediye başkanının tutuklanması, Türkiye'deki demokratik sistemin işleyişine dair ciddi soru işaretleri doğururken, aynı zamanda tarihsel bir mesele olan Kürt meselesinin çözümüyle de doğrudan ilişkili hâle gelmektedir. Kayyum atamalarının yalnızca belirli bir etnik ve siyasi kesimi değil, muhalefetin genelini hedef alacak şekilde genişlemesi, demokratik temsil mekanizmalarına yönelik yapısal bir müdahale olarak okunabilir.

Spectrum House Düşünce ve Araştırma Merkezi olarak, Türkiye genelinde kayyum atamaları ile ilgili algıları ölçmek amacıyla bir araştırma gerçekleştirdik. Araştırma, kayyum atamalarının toplum nezdindeki algısını anlamayı, seçmenlerin bu uygulamaya yönelik tutumlarını etnik kimlik, cinsiyet, yaş grubu, eğitim ve siyasal aidiyet bağlamında değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Özellikle DEM Parti'nin yönetiminde bulunan Mardin, Batman ve Halfeti belediyeleri ile ana muhalefet partisi CHP'nin Esenyurt Belediyesi'ne yönelik kayyum atamalarına ilişkin seçmen algısı karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Araştırma, 3 Ocak-10 Ocak 2025 tarihleri arasında, 18 yaş ve üzeri 1.800 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Türkiye genelinde 26 ilde yürütülen bu çalışma, Türkiye'deki kayyum atamalarına yönelik algıyı ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Araştırma, kantitatif araştırma yöntemiyle, önceden hazırlanmış soru formu üzerinden CATI tekniğiyle gerçekleştirilmiştir. Örneklem Türkiye geneli temsiliyetin sağlanması için 2023 Genel Seçim verilerine dayanarak, il seçmen sayıları dikkate alınarak orantılı paylaştırma metoduyla oluşturulmuştur. Araştırmanın hata payı, %95 güven aralığında $\pm 2,31$ olarak hesaplanmıştır. Elde edilen veriler, SPSS 22 programı kullanılarak detaylı bir şekilde analiz edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre;

- ✓ **Esenyurt Belediyesi'ne kayyum atanmasını doğru bulanların oranı %35,2** olarak tespit edilmiştir. Bu bulgular ışığında, toplumun yalnızca üçte birine yakınının bu atamayı desteklediği görülmektedir.
- ✓ Buna karşın, katılımcıların **%52,8'i bu uygulamayı yanlış bulduğunu** ifade etmiştir. Kayyum atamalarına ilişkin kararsız kalanlar ise iki grupta toplanmıştır: %10,7'lik bir kesim uygulamayı ne doğru ne de yanlış bulduğunu belirtirken, %11'lik bir kesim ise ya konu hakkında fikri olmadığını ya da görüş bildirmek istemediğini ifade etmiştir.
- ✓ Araştırmada, etnik kimlik faktörünün kayyum atamalarına yönelik algılar üzerindeki etkisi de incelenmiştir. Bulgular, etnik kimliği **Kürt** olan katılımcıların **Esenyurt Belediyesi'ne** kayyum atanmasını yanlış bulma oranının **%75,3** gibi yüksek bir seviyede olduğunu göstermektedir. Buna karşılık, etnik kimliği **Türk** olan katılımcılar arasında bu oran **%46,1** olarak ölçülmüştür.
- ✓ Kayyum atamasını doğru bulanlar açısından ise dikkat çekici bir fark gözlemlenmiştir: **Kürt** katılımcılar arasında bu oran **%13,3** seviyesinde kalırken, **Türk** katılımcılar arasında **%41'e** kadar çıkmaktadır. Bu veriler, kayyum uygulamalarının etnik kimlik bağlamında farklı algılandığını ve özellikle Kürt seçmenler arasında daha yüksek bir meşruiyet krizi yarattığını ortaya koymaktadır.

- ✓ Araştırma kapsamında, siyasi parti tercihlerinin kayyum atamalarına yönelik tutum üzerindeki etkisi de analiz edilmiştir. 2023 genel seçimlerinde **AK Parti'ye oy veren katılımcıların %57,4'** Esenyurt Belediyesi'ne kayyum atanmasını **doğru** bulduğunu ifade etmiştir. Bu oran, **MHP seçmenlerinde %69,5'e**, Zafer Partisi seçmenlerinde %59,4'e ve **Yeniden Refah Partisi seçmenlerinde %58,1'e** kadar çıkmaktadır.
- ✓ Buna karşılık, **Yeşil Sol Parti (HDP) seçmenlerinin yalnızca %5'i** Esenyurt Belediyesi'ne kayyum atamasını **doğru** bulurken, **CHP seçmenleri arasında bu oran %11,1** olarak ölçülmüştür. **Kayyum atamasını yanlış bulanların oranı ise Yeşil Sol Parti (HDP) seçmenleri arasında %88,1**, CHP seçmenleri arasında ise %80,6 olarak tespit edilmiştir. Bu veriler, kayyum uygulamalarına yönelik desteğin büyük ölçüde sağ-muhafazakâr ve milliyetçi seçmen gruplarında yoğunlaştığını, muhalefet partileri seçmenleri arasında ise geniş bir meşruiyet sorunu olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır.
- ✓ **Araştırma bulgularına göre**, DEM Parti yönetimindeki **Mardin, Batman ve Halfeti belediyelerine** yönelik kayyum atamalarını yanlış bulanların oranı **%51,5** olarak ölçülmüştür. Bu oran, kayyum uygulamalarına yönelik genel kamuoyunda ciddi bir eleştirel tutumun varlığına işaret etmektedir. Öte yandan, Mardin, Batman ve Halfeti belediyelerine kayyum atamalarını doğru bulanların oranı **%35,4** olarak ölçülmüştür. Bu sonuçlar, kayyum atamalarının yalnızca Kürt illeriyle sınırlı kalmayıp, genel demokratik işleyiş açısından geniş bir tartışma konusu hâline geldiğini ortaya koymaktadır.
- ✓ Araştırma, etnik kimlik faktörünün Mardin, Batman ve Halfeti belediyelerine yönelik kayyum atamalarına etkisini de incelemiştir. Bulgulara göre, etnik kimliği **Kürt** olan katılımcıların **%78,8'i** Mardin, Batman ve Halfeti belediyelerine kayyum atanmasını **yanlış** bulduğunu ifade etmiştir. Buna karşın, etnik kimliği **Türk** olan katılımcılar arasında bu oran **%43,7** olarak ölçülmüştür.

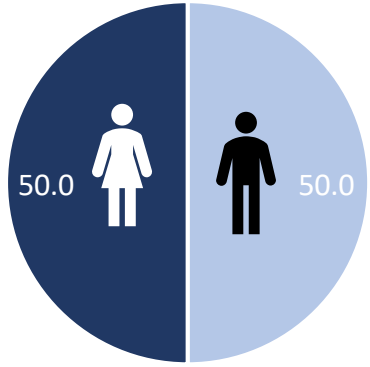
- ✓ Kayyum atamalarını doğru bulanlar açısından ise önemli bir fark gözlemlenmiştir: **Kürt** kimliğine sahip katılımcıların sadece **%12'si** bu atamaları doğru bulurken, **Türk** kimliğine sahip katılımcılarda bu oran **%42'ye** kadar çıkmaktadır. Bu bulgular, kayyum uygulamalarının etnik kimlik temelinde belirgin şekilde farklı algılandığını ve özellikle Kürt seçmenler arasında bu uygulamanın geniş bir şekilde reddedildiğini ortaya koymaktadır.
- ✓ Araştırma, 2023 genel seçimlerinde siyasi parti tercihlerinin Mardin, Batman ve Halfeti belediyelerine yönelik kayyum atamalarına olan etkisini de incelemiştir. **AK Parti'ye oy veren katılımcıların %54,2'si** bu belediyelere kayyum atanmasını **doğru** bulduğunu ifade ederken, **MHP** seçmenlerinin **%68,7'si**, Zafer Partisi seçmenlerinin **%66,7'si** ve **Yeniden Refah Partisi** seçmenlerinin **%59'u** kayyum atamalarını doğru bulduğunu belirtmiştir. Bu oranlar, sağ ve muhafazakâr seçmen gruplarının kayyum uygulamalarına daha fazla destek verdiğini göstermesi bakımından önemlidir.
- ✓ Diğer taraftan, **Yeşil Sol Parti (HDP)** seçmenlerinin sadece **%6,3'ü**, **CHP** seçmenlerinin ise **%12,2'si** kayyum atamalarını doğru bulduğunu ifade etmiştir. Bu oranlar, DEM Parti ve ana muhalefet partisi CHP seçmenlerinin kayyum uygulamalarına ciddi bir şekilde karşı çıktığını ortaya koymaktadır. **Yeşil Sol Partililerin %89,3'ü**, **CHP'lilerin %78,2'si** ve **AK Partililerin %26,2'si** bu uygulamayı **yanlış** bulduğunu belirtmiştir.

Bu araştırmada, Türkiye'deki kayyum uygulamaları ile ilgili algının etnik kimlik ve siyasi parti tercihlerine göre nasıl şekillendiğini ortaya koymaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgular, kayyum atamalarının özellikle Kürt seçmenler ve muhalefet partileri için ciddi bir meşruiyet sorunu yarattığını ortaya koymaktadır. Bu durum, kayyum uygulamalarının yalnızca yerel yönetimlerin değil, aynı zamanda Türkiye'nin demokratik işleyişi ve toplumsal barışı üzerinde de olumsuz etkiler yarattığını göstermektedir.

DEMOGRAFİK BULGULAR

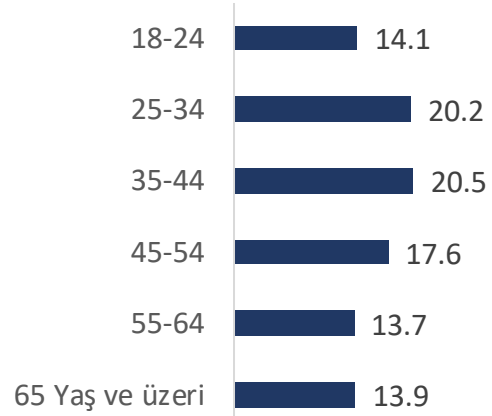
n:1800

Soru: Cinsiyet

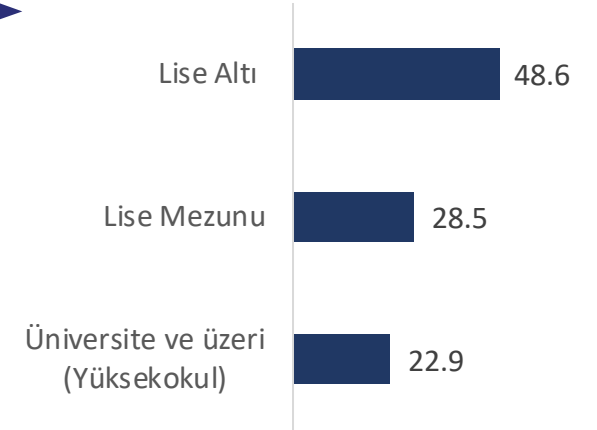

■ Kadın ■ Erkek

Soru: Kaç yaşındasınız?

Soru: Öğrenim durumunuz?

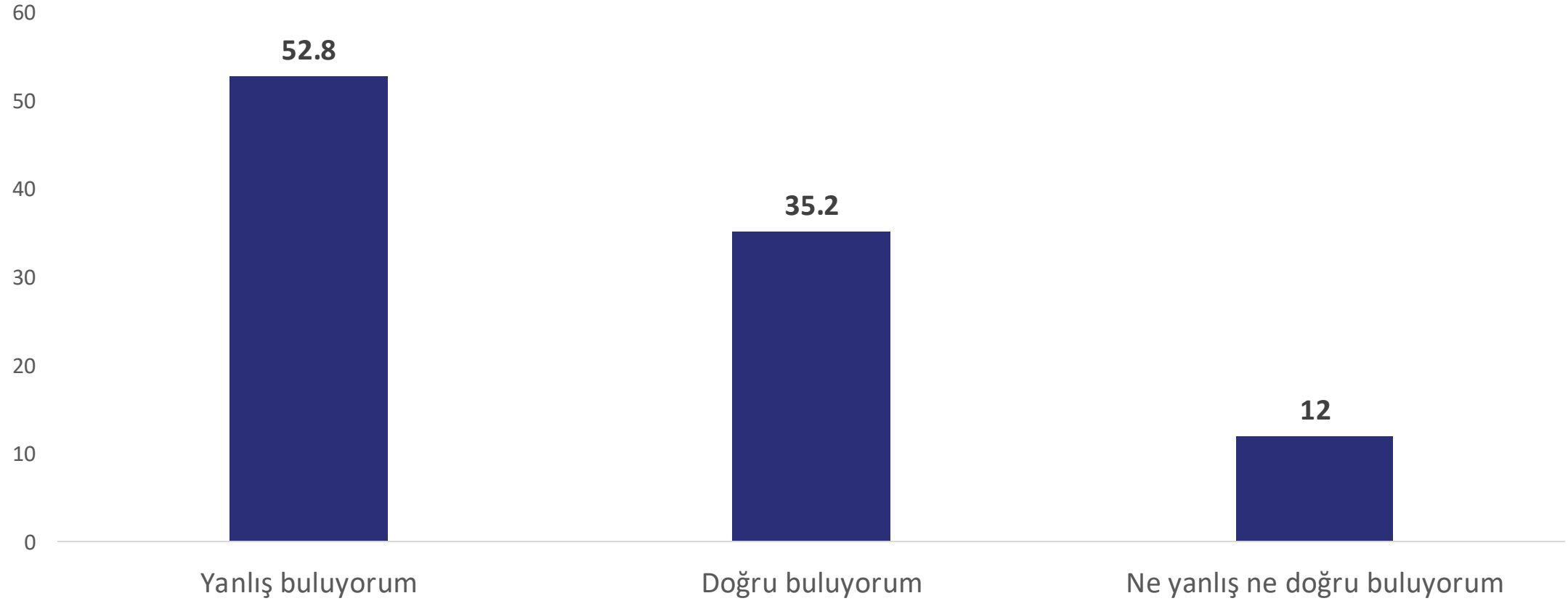

TÜRKİYE'DE KAYYUM ALGISI

İstanbul Esenyurt Belediyesi'ne kayyum atanmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

n:1800

İstanbul Esenyurt Belediyesine kayyum atanmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Demografik bilgilere göre dağılım

n:1800

Cinsiyete Göre	Yanlış buluyorum	Doğru buluyorum	Ne yanlış ne doğru buluyorum	Toplam
Kadın	47,9	35,0	17,0	100
Erkek	55,2	35,2	9,6	100
Yaş Gruplarına Göre	Yanlış buluyorum	Doğru buluyorum	Ne yanlış ne doğru buluyorum	Toplam
18-24	39,5	39,5	20,9	100
25-34	50,9	32,0	17,1	100
35-44	50,6	38,0	11,4	100
45-54	48,4	41,0	10,7	100
55-64	54,5	34,1	11,5	100
65 Yaş ve üzeri	68,5	25,1	6,4	100
Eğitim Durumuna Göre	Yanlış buluyorum	Doğru buluyorum	Ne yanlış ne doğru buluyorum	Toplam
Lise Altı	55,2	30,7	14,1	100
Lise Mezunu	48,7	39,5	11,7	100
Üniversite	53,5	36,7	9,8	100

İstanbul Esenyurt Belediyesine kayyum atanmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

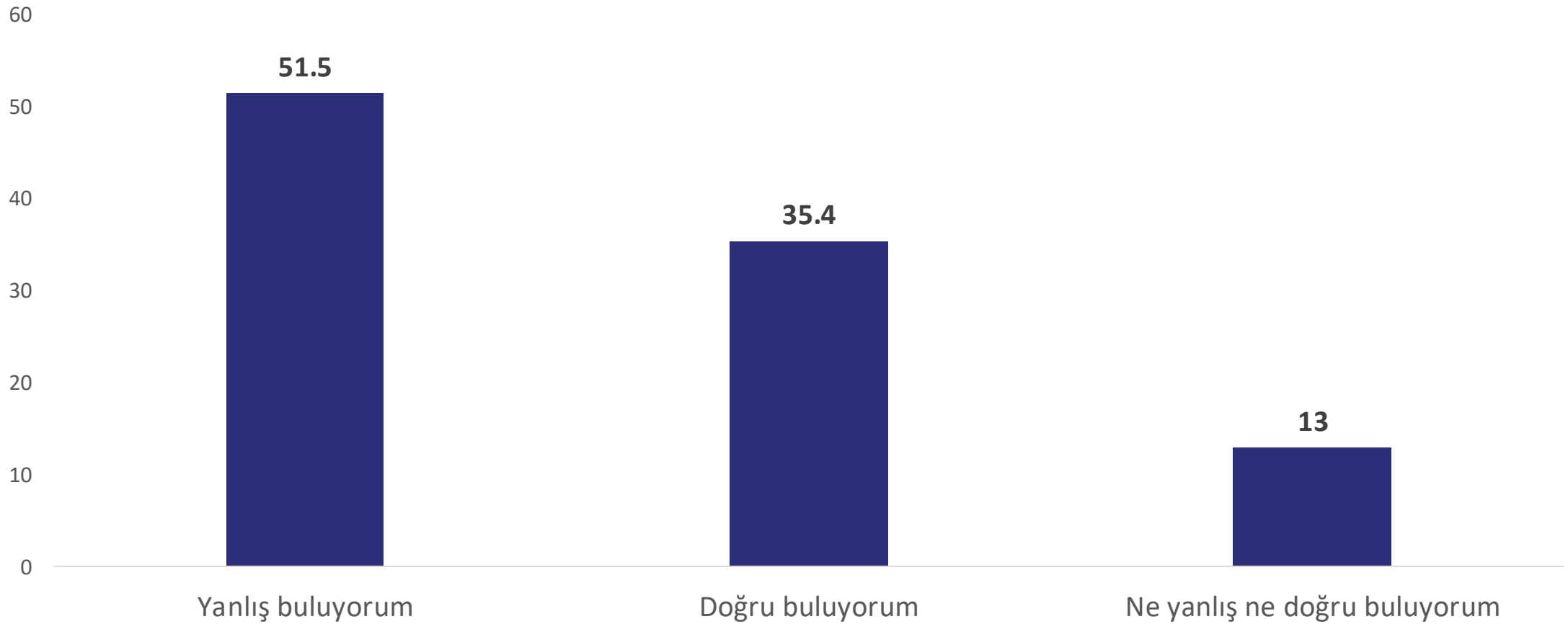
Etnik kimlik ve parti tercihinine göre

n:1800

Etnik kimliğe göre	Yanlış buluyorum	Doğru buluyorum	Ne yanlış ne doğru buluyorum	Toplam
Türk	46,1	41,0	12,9	100
Kürt	75,3	13,3	11,4	100
Diğer	47,0	43,3	9,7	100
14 Mayıs 2023 Milletvekili Oy Tercihi	Yanlış buluyorum	Doğru buluyorum	Ne yanlış ne doğru buluyorum	Toplam
AK Parti	26,8	57,4	15,8	100
CHP	80,6	11,1	8,3	100
MHP	19,5	69,5	10,9	100
Yeşil Sol Partisi (HDP)	88,1	5,0	6,9	100
İYİ Parti	63,4	24,4	12,2	100
Yeniden Refah Partisi	30,2	58,1	11,6	100
Zafer Partisi	31,3	59,4	9,4	100
Oy Kullanmadım	56,9	27,1	16,0	100

Mardin, Batman ve Halfeti belediyelerine kayyum atanmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

n:1800

Mardin, Batman ve Halfeti belediyelerine kayyum atanmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Demografik bilgilere göre dağılım

n:1800

Cinsiyete Göre	Yanlış buluyorum	Doğru buluyorum	Ne yanlış ne doğru buluyorum	Toplam
Kadın	46,2	35,3	18,5	100
Erkek	54,3	35,5	10,2	100
Yaş Gruplarına Göre	Yanlış buluyorum	Doğru buluyorum	Ne yanlış ne doğru buluyorum	Toplam
18-24	40,7	34,9	24,4	100
25-34	47,0	35,2	17,9	100
35-44	49,5	39,5	11,0	100
45-54	49,2	40,2	10,6	100
55-64	54,3	33,7	12,0	100
65 Yaş ve üzeri	65,7	22,3	12,0	100
Eğitim Durumuna Göre	Yanlış buluyorum	Doğru buluyorum	Ne yanlış ne doğru buluyorum	Toplam
Lise Altı	55,5	28,1	16,4	100
Lise Mezunu	46,4	42,5	11,1	100
Üniversite	51,3	37,9	10,8	100

Mardin, Batman ve Halfeti belediyelerine kayyum atanmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Etnik kimlik ve parti tercihinine göre

n:1800

Etnik kimliğe göre	Yanlış buluyorum	Doğru buluyorum	Ne yanlış ne doğru buluyorum	Toplam
Türk	43,7	42,0	14,3	100
Kürt	78,8	12,0	9,2	100
Diğer	48,1	40,5	11,5	100
14 Mayıs 2023 Milletvekili Oy Tercihi	Yanlış buluyorum	Doğru buluyorum	Ne yanlış ne doğru buluyorum	Toplam
AK Parti	26,2	54,2	19,6	100
CHP	78,2	12,2	9,6	100
MHP	17,3	68,7	14,0	100
Yeşil Sol Partisi (HDP)	89,3	6,3	4,4	100
İYİ Parti	62,1	32,0	5,9	100
Yeniden Refah Partisi	33,3	59,0	7,7	100
Zafer Partisi	23,3	66,7	10,0	100
Oy Kullanmadım	56,4	25,4	18,2	100

SPECTRUM HOUSE
DÜŞÜNCE VE ARAŞTIRMA MERKEZİ